

Naptártipográfia

AZ IDŐ A LÁTVÁNY FOGSÁGÁBAN

Maczó Péter

Nekünk, akik hiszünk a fizikában, a múlt, a jelen és a jövő közötti különbségtétel csak képzelés, bármily makacsul tartja is magát.

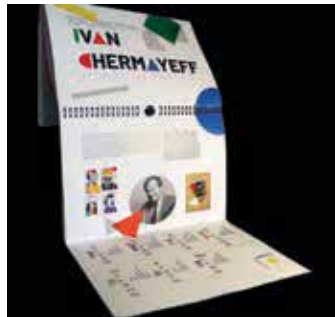
ALBERT EINSTEIN

In medea res! – Horatius után szabadon: az 1582. esztendő október 4-ét, csütörtököt követő nap október 15-e lett. A köztes napok pedig abban az évben kimaradtak. Ugyanakkor a hét ritmusa nem borult fel, mivel 15-e péntekre esett – és nem hétfőre. Eddig érthető? Mindez a máig ható naptár-reform konkrét eredményéről szól. Miközben az Oszmán Birodalom ekkor már deréig Magyarországon garázdálkodott és Európát más gondok is gyötörték. Végre! Nade így van ez egyéb kritikus helyzetekben is, ne keressünk hozzá mai párhuzamokat!

A 14. század óta készültek rá, hogy a julián naptárt, amely (szinte természetesen) Julius Cézár nevéhez kötődik – és Krisztus előtt 45-ben vezették be –, újrairják.

Persze ő akkortájt még nem tudhatta, mikor születik a Megváltó, így az az év anno a rómaiak szerinti 709-es esztendőnek számított.

"Graphic design is the purposeful combination of words, pictures and other visual elements to support the communication of an explicit or implicit message."
– Michael Bierut
„A grafikai tervezés a szavak, képek és egyéb vizuális elemek célirányos kombinációja, amely segíti a nyílt, vagy rejtett üzenet kommunikációját.” – Michael Bierut

Michael Bierut

Michael Bierut (born 1962, Cleveland, Ohio) is a graphic designer, critic and educator. His work, and his writings, are clear, concise, witty and intelligent. He prides himself not on being creative, but on being a problem solver and advises other designers to remember who they are creating the work for. His goal is to create designs that people want to look at and read, and that are ideal for everything from logos to corporate brochures.

Michael Bierut (született 1962, Ohio, Cleveland) grafikus, kritikus és oktató. A munkái, és írásai, érthetőek, tömörök, szellemesek és logikusak. Büszke arra, hogy nem kreatív, hanem probléma megoldó, és más tervezőknek is azt tanácsolja, hogy emlékezzenek arra, hogy kinek készíti az adott művet. Célja olyan tervek megteremtése, amelyekre az emberek rá akarnak nézni és el akarják olvasni, és ideálisak mindenre a logikától kezdve a vállalati brosúrákig.

DEPLOY

**NOW YOU SEE IT
SLEET
AND OTHER
ESSAYS ON DESIGN
BY MICHAEL
BIERUT**

MARCH/MÁRCIUS
S/V M/H T/K W/Sz T/Cs F/P S/Sz
1 2 3 4 5 6
7 8 9 10 11 12 13
14 15 16 17 18 19 20
21 22 23 24 25 26 27
28 29 30 31

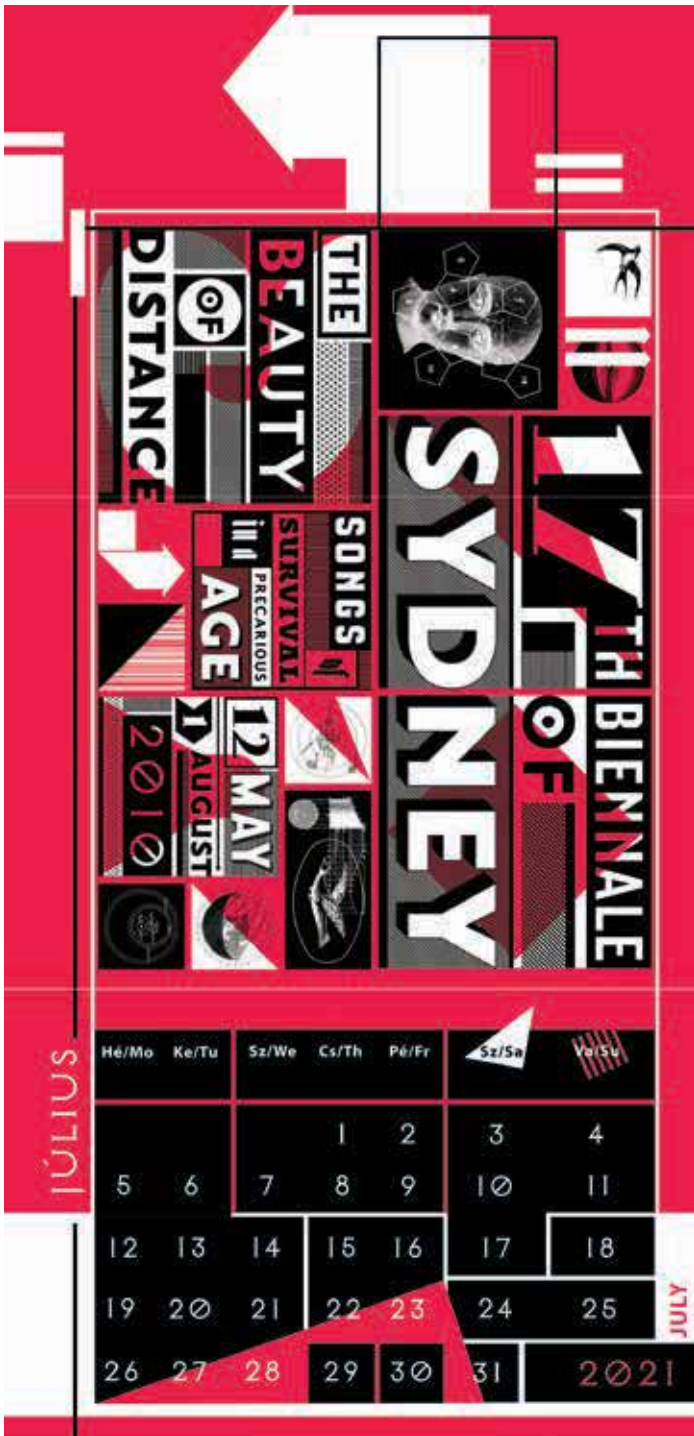
Antal Amanda *modellezett naptárolldalai* Ivan Chermayeff *amerikai tervezőgrafikust mutatják be az első képen. Lent Papp Tímea Michael Bierut munkáival és saját komponálású naptárolldalával.*

Bús Levente *kiterített oldalai a múlt évszázad frenetikus angol tervezőjét, Neville Brody munkáit idézik... felette Papp Tímea Saul Bass stílusa és a november.*

Grószinger Jázmin Anna *júliusi naptárolldalaihoz a jeles holland tipográfus Piet Zwart máig ható munkássága adta az ihletet.*

Imreh Abigél *naptároldalai á la Jonathan Barnbrook készültek. Viniczai Csenge Herb Lubalin alkotásai és a december hónap (jobbra)*

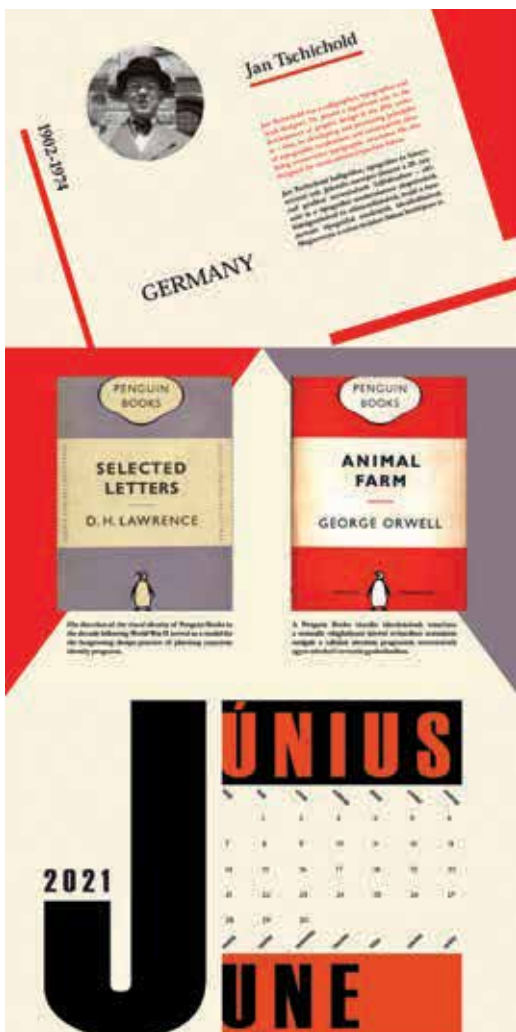
A naptár – egyiptomi mintákat követett – 365 napos volt, és négyévente egy szökőnapot iktatott be... azóta azonban nem csak Jézus született és feszített meg (sőt mások is, utóbb), hanem ezer év alatt elcsúszott az egész, ami a hűsvétra és karácsonyra is kihatott. A 14 századi próbálkozásokat követően egy, XIII. Gergely pápa által 1576-ban felállított nemzetközi bizottság végül a terveket *Christophorus Clavius* német jezsuita matematikusra bízta.

Ez már – ma azt mondanánk – európai uniós eredményre vezetett: a lengyelek, a franciák és a spanyolok hű pápistaként azonnal elfogadták, míg huzakodásokkal és ideológiai vitákkal tarkítva, a Német-római Birodalom katolikus tartományjaiban 1585-ben, a lutheránus Poroszországban csak 1610-ben vált hivatalossá.

Nagy Britannia és a korona tengeren túli gyarmatai 1752-ben fogadták el. Oroszország pedig még várt a Nagy Októberi Szocialista Forradalomra... náluk 1918 a reform kezdete. Európában az utolsók azonban a görögök (1924) lettek. Bár ez a naptár sem tökéletes, ügyes megoldása, hogy a 400-zal nem osztható kerek évszázadok nem szökőévek. A jelenlegi számítások szerint 4782-ben várható legközelebb, hogy egy napot majd ki kell hagyni. Nos, azt még kivárjuk!

A bal oldalon:
Auffenberg Zita naptároldala
Zuzana Ličko stílusában,
Viniczi Csege Jan Tschichold
tipográfust (és a Penguin könyv-
veket) idéző oldalaival, mellette
Nagy Nikolett Massimo Vignelli
– New York metro – közös alkotá-
sukkal láthatók.

Grószinger Jázmin Anna grafikai
tervén a tipográfus fantasztá
Jurriaan Schrofer betűivel tob-
zódhatott kedvére...

Ennyit történelmi bevezetőként az itt bemutatott naptártervekhez, ahol ugyan előfordulhat, hogy némely esetben a funkcionalitást a látvány felülmúlja, de sebj!
 A Budapesti Metropolitan Egyetem master hallgatói fali naptárt terveztek, amelyhez

Sibianu Cristina a szó szerint színes londoni designer Morag Myerscough sík- és térbeli kompozícióit idézte meg naptároldalaival.

1920 — 1996

Saul Bass

A Life in Film & design | Élet a filmben és a dizajban

Saul Bass was a graphic designer and filmmaker, perhaps best known for his design of film posters and title sequences. During his fifty-year career Bass worked for some of Hollywood's greatest filmmakers, including Alfred Hitchcock, Stanley Kubrick, Otto Preminger, Billy Wilder, and Martin Scorsese. He became well-known in the film industry after creating the title sequence for Otto Preminger's *The Man with the Golden Arm* in 1955. For Alfred Hitchcock, Bass designed effective and memorable title sequences, inventing a new type of kinetic typography for *North by Northwest*, *Vertigo* and *Paprika*.

Saul Bass grafikus és filmrendező volt, talán leginkább a filmplakátok és a címjelművek tervezéséről ismert. 40 éves karrierje alatt Bass Hollywood legnagyobb filmrendezőivel dolgozott, köztük Alfred Hitchcockkal, Stanley Kubrickkal, Otto Premingerrel, Billy Wilderrel és Martin Scorsese-el. Azonban jól ismert a filmiparban az eredeti AT&T "Bell" logója is 1963-ban, valamint későbbi "Globe" logója is 1963-ban. Bass még tervezte a Continental Airlines 1968-as "jetstream" logóját és a United Airlines 1974-es "jetfly" logóját, amely a legismertebb logók között van.

Bass also designed some of the most iconic corporate logos in North America, including the original AT&T "Bell" logo in 1963, as well as their later "Globe" logo in 1963. He also designed Continental Airlines' 1968 "jetstream" logo and United Airlines' 1974 "jetfly" logo which have become some of the most recognized logos of the era.

Bass tervezte az AT&T eredeti legismertebb vállalkozáslogóját is, köztük az eredeti AT&T "Bell" logóját 1963-ban, valamint későbbi "Globe" logóját is 1963-ban. Még tervezte a Continental Airlines 1968-as "jetstream" logóját és a United Airlines 1974-es "jetfly" logóját, amely a legismertebb logók között van.

OKTÓBER

1	2	4	5	8	10
3	6	7	9	11	12
31	26	25	24	14	13
30	27	22	23	15	16
29	28	21	20	19	18

OCTOBER

Vinczai Csenge, Saul Bass és a 20. század izgalmas amerikai filmje egy naptáron belül, ahol a napok fricskák – a sok izgalom után.
Nagy Nikolett, El Lisszickij és az orosz avantgárd – a kötésoldalon...

kilencven 20. századi grafikus művész közül sorsolással kellett minden hónapoz egy alkotót választaniuk.

Munkásságukat kétnyelvű szöveggel és a legismertebb/legkedveltebb, az oeuvre tipikus alkotásaiként válogatott képekkel két-két oldalpárban mutatták be. Szóval ez nem csak tervezői és szerkesztői feladat volt, hanem egy kicsit szaktörténet is, amit örömmel vettek.

A feladat sajátos és egyedi oldalai azok a naptárlapok, ame-

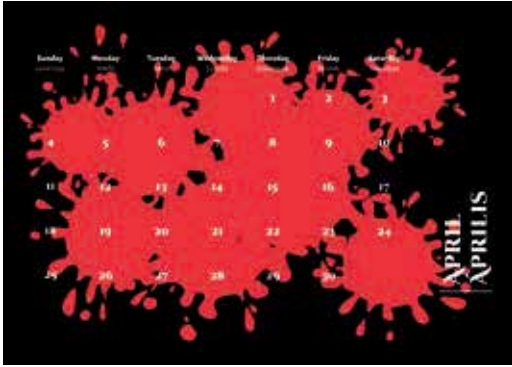
El Lisszickij

Február February

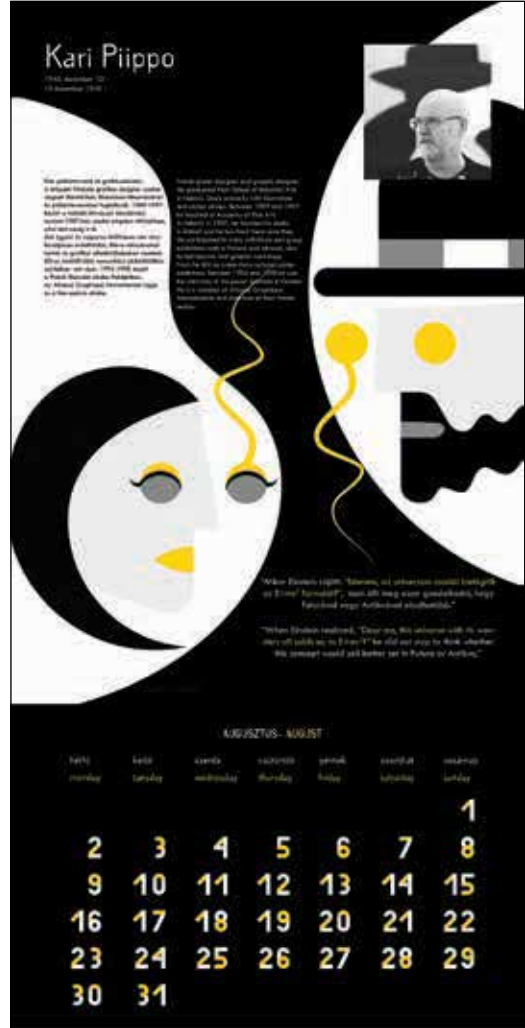
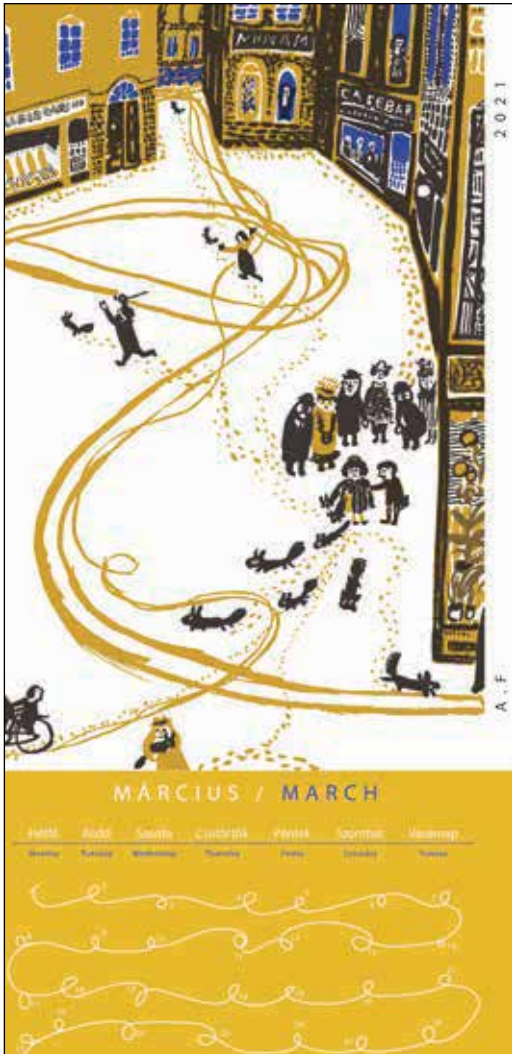
1	2	3	4	5	6	7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28

lyek a kiváló elődök és példaképek műveire, gesztusaira, színeire és hangulatára – nemegyszer tipográfiai kompozícióira – reflektálnak.

Ezek a naptárol oldalak tehát nem a szokásos asztali naptárok feladatát vállalják fel, nem alkalmi bejegyzésekre szolgálnak, sokkal inkább a falra függesztve lehajtható grafikai leporrellő illusztratív élményét nyújtják. Természetesen minden hónap

Auffenberg Zita *naptároldalával Pierre Mendell extravagáns grafikai oeuvre-jére reflektál.*

Imreh Abigél *illusztrációs oldalain André François (korábban Farkas) grafikáihoz a mesék és az utak márciusként kapcsolódnak.*

Ormos Anna *kompozícióján a finn művész Kari Piippo lett – augusztussal – a főszereplő.*

reálisan az esztendő (itt 2021) valóságos napjait kínálja: tehát működik!

Játékosságuk, vizuális incselkedéseik – egy-két esetben – tán fricskaként hatnak, de megengedők. Természetüknél fogva – a liberal arts eszméje szerint – közös örömet adtak a tanároknak, a hallgatóknak és reméljük az olvasóknak is.